

Betænkning afgivet af Epidemiudvalget den 11. juni 2021

Betænkning

over

Forslag til lov om ændring af epidemiloven

(Overvågning af smitsomme sygdomme via spildevand)

[af sundhedsministeren (Magnus Heunicke)]

1. Ændringsforslag

Radikale Venstres medlemmer af udvalget har stillet 2 ændringsforslag til lovforslaget.

2. Indstillinger

Et *flertal* i udvalget (S, V, DF og KF) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med ændringsforslag nr. 1. Flertallet vil stemme imod ændringsforslag nr. 2.

Et *mindretal* i udvalget (SF, RV og EL) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de stillede ændringsforslag.

Et *andet mindretal* i udvalget (NB) vil redegøre for sin stilling til lovforslaget og de stillede ændringsforslag ved 2. behandling.

Liberal Alliance, Alternativet, Kristendemokraterne, Inuit Ataqatigiit, Siumut, Sambandsflokkurin og Javnaðarflokkurin havde ved betænkningssagens afgivelse ikke medlemmer i udvalget og dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske bemærkninger i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

3. Politiske bemærkninger

Venstre og Det Konservative Folkeparti

Venstre og Det Konservative Folkepartis medlemmer af udvalget ser med stor tilfredshed på, at sundhedsministeren endelig har taget initiativ til at sikre lovgrundlaget for udrulning af spildevandstest i Danmark. V og KF finder dog hele forløbet omkring etablering og udrulning af smitteopsporing via spildevandstest stærkt kritisabelt. Det har været en langsom proces med modstridende oplysninger fra både sundhedsministeren og Statens Serum Institut. V finder det desuden utilfredsstillende, at regeringen ikke valgte at forlænge forsøgsordningen med spildevandstest på Bornholm, som kunne have bidraget med vigtig viden til den nationale udrulning og forebygge senere smitteudbrud på Bornholm.

For V og KF er det afgørende, at alle både rå data og resultater fra spildevandstest landet over bliver fuldt tilgængelige for offentligheden og fremlagt på en sådan måde, at øvrige eksperter og forskere har mulighed for at analysere på oplysningerne. Det gælder både spildevandsovervågning iværksat af Statens Serum Institut og af kommunerne. V og KF opfordrer sundhedsministeren til hurtigst muligt at fremlægge en konkret plan for national udrulning af spildevandstest til smitteopsporing af covid-19, således at der sikres smitteopsporing via spildevand i alle landets kommuner.

Socialistisk Folkeparti

SF stemmer for lovforslaget, da det er blevet præciseret, at data ikke må være personhenførbare. SF mener videre, at indsamling af spildevandsdata kun kan gøres med hjemmel i epidemiloven, så der alene foretages overvågning, som kan begrundes i epidemiloven med henblik på at sikre folkesundheden.

SF stemmer derfor også for ændringsforslag nr. 1 og 2 og ønsker videre, at nogle udvalgsspørgsmål og ministerens svar bliver optrykt i betænkningen med henblik på at sikre transparens.

Radikale Venstre

Data indsamlet som en del af smitteovervågningen i spildevand bør blive gjort åbent og offentligt tilgængeligt.

Sundhedsministeren har i svar på L 234, spørgsmål 4 oplyst, at åbenhed om grundlaget for beslutninger er et helt centralt element i befolkningens tillid til den danske epidemibekæmpelsesindsats. Det er derfor også efter ministerens opfattelse afgørende, at resultater fra spildevandsovervågningsindsatsen bliver offentligt tilgængelige. Statens Serum Institut vil derfor offentliggøre resultater af spildevandsovervågningen på instituttets hjemmeside. Det gælder både den overvågning af spildevand, som Statens Serum Institut selv iværksætter, herunder den forberedende under-

søgelse, såvel som de undersøgelser, som kommunerne måtte iværksætte, og som kommunerne vil skulle underrette Statens Serum Institut om.

Radikale Venstre finder, at det skal være de rå data og ikke bare tabulerede frekvenser el. lign., som gøres åbent og offentligt tilgængelige. Hvis andre eksperter skal kunne tjekke konklusionerne, skal de have adgang til de data, der analyseres, og ikke bare til resultaterne. Det skal ske under hensyn til at sikre følsomme og personhenførbare data og bør derfor ikke inkludere alle data indsamlet fra spildevand, men kun dem, der er relevante for at estimere smittetallene. Dette kan eksempelvis være de sekvensdata, der stammer fra en given virus. Kun således kan analyserne efterprøves af andre eksterne eksperter.

Radikale Venstre opfordrer sundhedsministeren til efter forudgående høring i relevante forskningsinstitutioner og -miljøer m.v. at fastsætte retningslinjer for offentliggørelsen af data indsamlet som en del af smitteovervågningen i spildevand.

4. Ændringsforslag med bemærkninger

Ændringsforslag

Til § 1

Af et *mindretal* (RV), tiltrådt af et *flertal* (S, V, DF, SF, EL og KF):

1) I den under *nr. 1* foreslåede § 44 a indsættes i *stk. 1* efter 1. pkt. som nye punktnummer:

»Kommunalbestyrelsen skal, inden den træffer beslutning i henhold til 1. pkt., inddrage Styrelsen for Patientsikkerhed og Statens Serum Institut. Sundhedsministeren fastsætter nærmere regler om kommunalbestyrelsens inddragelse af Styrelsen for Patientsikkerhed og Statens Serum Institut.«
[Kommunalbestyrelserne skal rådføre sig med sundhedsmyndighederne, inden spildevandsovervågning kan iværksættes]

Af et *mindretal* (RV), tiltrådt af et *mindretal* (SF og EL):

2) I den under *nr. 1* foreslåede § 44 a indsættes i *stk. 1* efter 1. pkt. som nye punktnummer:

»Overvågning efter 1. pkt. kan kun foretages, hvis minimum 10.000 personækvivalenter indgår i overvågningen. Sundhedsministeren fastsætter nærmere regler om overvågning i henhold til 2. pkt., herunder om, hvilke overvågninger der undtagelsesvis kan foretages, uanset betingelsen i 2. pkt. ikke er opfyldt.«
[Minimumskrav på 10.000 personækvivalenter, der skal indgå i et indsamlingssted]

Bemærkninger

Til nr. 1

Med ændringsforslaget er det hensigten at sikre, at kommunalbestyrelserne ikke af egen drift kan iværksætte spildevandsundersøgelser uden først at have rådført sig med relevante sundhedsmyndigheder, og at sundhedsmyndighederne har tilkendegivet, at spildevandsovervågningen i det konkrete tilfælde lever op til de betingelser, der følger af loven.

Til nr. 2

Med ændringsforslaget præciseres det, at der skal være et minimumsantal på 10.000 personækvivalenter, der skal indgå i et indsamlingssted. Sundhedsministeren kan dog fastsætte nærmere regler om, hvilke overvågninger der undtagelsesvis kan foretages, uanset betingelsen om minimum 10.000 personækvivalenter ikke kan opfyldes. I sådanne tilfælde kan ministeren fastsætte regler om, at f.eks. Dataetisk Råd eller de videnskabetiske komitéer skal inddrages i vurderingen.

5. Udvalgsarbejdet

Lovforslaget blev fremsat den 25. maj 2021 og var til 1. behandling den 3. juni 2021. Lovforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Epidemiuudvalget.

Oversigt over lovforslagets sagsforløb og dokumenter

Lovforslaget og dokumenterne i forbindelse med udvalgsbehandlingen kan læses under lovforslaget på Folketingets hjemmeside www.ft.dk.

Møder

Udvalget har behandlet lovforslaget i 2 møder.

Hørings svar

Et udkast til lovforslaget har inden fremsættelsen været sendt i høring, og sundhedsministeren sendte den 7. maj 2021 dette udkast til udvalget, jf. EPI alm. del – bilag 266. Den 25. maj 2021 sendte sundhedsministeren hørings svarene og et kommenteret høringsnotat til udvalget.

Bilag

Under udvalgsarbejdet er der omdelt 4 bilag på lovforslaget.

Spørgsmål

Udvalget har under udvalgsarbejdet stillet 26 spørgsmål til sundhedsministeren til skriftlig besvarelse, som ministeren har besvaret.

Nogle af udvalgets spørgsmål og sundhedsministerens svar herpå er optrykt som bilag 1 til betænkningen.

Leif Lahn Jensen (S) Jesper Petersen (S) Rasmus Horn Langhoff (S) Jeppe Bruus (S) Christian Rabjerg Madsen (S)

Kasper Sand Kjær (S) Jens Joel (S) Karina Lorentzen Dehnhardt (SF) Kirsten Normann Andersen (SF)

Stinus Lindgreen (RV) fmd. Kristian Hegaard (RV) Peder Hvelplund (EL) Karsten Lauritzen (V) Sophie Løhde (V) nfmd.

Jane Heitmann (V) Anni Matthiesen (V) Torsten Schack Pedersen (V) Liselott Blixt (DF) Jens Henrik Thulesen Dahl (DF)
Per Larsen (KF) Lars Boje Mathiesen (NB)

Liberal Alliance, Alternativet, Kristendemokraterne, Inuit Ataqatigiit, Siumut, Sambandsflokkurin og Javnaðarflokkurin havde ikke medlemmer i udvalget.

Socialdemokratiet (S)	49	Liberal Alliance (LA)	3
Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	39	Alternativet (ALT)	1
Dansk Folkeparti (DF)	16	Kristendemokraterne (KD)	1
Socialistisk Folkeparti (SF)	15	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Radikale Venstre (RV)	14	Siumut (SIU)	1
Enhedslisten (EL)	13	Sambandsflokkurin (SP)	1
Det Konservative Folkeparti (KF)	13	Javnaðarflokkurin (JF)	1
Nye Borgerlige (NB)	4	Uden for folketingsgrupperne (UFG)	7

Bilag 1**Nogle af udvalgets spørgsmål til sundhedsministeren og dennes svar herpå**

Spørgsmålene og sundhedsministerens svar herpå er optrykt efter ønske fra Venstre og Socialistisk Folkeparti.

Spørgsmål nr. 6:

Af L 234 fremgår det, at der endnu ikke er truffet beslutning om, hvorvidt en national udrulning af spildevandsovervågning og smitteopsporing skal finde sted. Vil ministeren redegøre for betydningen af denne formulering, som umiddelbart er modstridende med ministerens tidligere udtalelser?

Svar:

Som oplyst på samråd den 21. april 2021 er det besluttet at iværksætte en landsdækkende forberedende undersøgelse af spildevandsmetoden. Arbejdet er i fuld gang, herunder med at sikre regelgrundlaget for spildevandsselskabernes medvirken.

Parallelt arbejdes der på at udarbejde en plan for, hvordan metoden kan skaleres og implementeres bredt og indgå som en del af den samlede overvågning af COVID-19. Således vil der være en plan klar, hvis spildevandsovervågning viser sig som et velfungerende redskab til håndtering af COVID-19. Der er endnu ikke truffet endelig beslutning om planen for skalering og bred implementering af spildevandsmetoden.

Spørgsmål nr. 7:

Af L 234 fremgår det som en del af forslaget, at kommunalbestyrelsen underretter Statens Serum Institut om resultaterne af den spildevandsovervågning, som kommunalbestyrelsen har iværksat – vil ministeren i forlængelse af det redegøre for, hvorvidt resultaterne af den lokale spildevandsovervågning vil være offentligt tilgængelige, så der er fuld åbenhed omkring tallene – og det ikke blot bliver Statens Serum Institut, der har adgang til dem?

Svar:

. /. Jeg kan henvise til mit samtidige svar på spørgsmål nr. 4 (L 234).

Spørgsmål nr. 8:

Ministeren har tidligere givet udtryk for, at det ikke er relevant at overvåge enkelte bygninger gennem spildevandstests, men af L 234 fremgår det nu som en relevant mulighed at anvende overvågning af spildevand som metode til tidlig varsling om smitteudbrud på eksempelvis skoler og plejehjem. Vil ministeren redegøre for, hvorfor det nu anses som en relevant fremgangsmåde?

Svar:

Overvågning af spildevand fra bygninger kan formentligt anvendes til tidlig varsling af udbrud på institutioner/konkrete bygninger med henblik på hurtigt at kunne sætte ind med smitteforebyggende tiltag ved positivt signal. Statens Serum Institut vurderer imidlertid, at effektiviteten, og dermed den mulige anvendelse af dette endnu er så uafklaret, at metoden indledende bør evalueres.

Det er derfor besluttet med den landsdækkende forberedende undersøgelse at overvåge omkring 40 forskellige bygninger med forskellige funktioner, da man herudfra vil kunne konkludere noget om svagheder og styrker ved metoden. Udvælgelsen af bygningerne skal ske i tæt samarbejde med ejerne og den lokale forsyningsvirksomhed samt under hensyn til bygningens brugere, de praktiske muligheder m.m.

Det er vigtigt for mig at understrege, at en bygnings brugere skal informeres inden en eventuel igangsættelse af spildevandsovervågning. Det er herudover ikke min intention, at spildevandsovervågning skal målrettes ned til den enkelte private husstand. Spildevandsovervågning af bygninger, er udelukkende noget, som i værksættes på større niveau, fx kollegier, større virksomheder, fængsler eller lignende.

Spørgsmål nr. 9:

Vil ministeren redegøre for logikken i, at man ikke fortsatte forsøget med spildevandstests på Bornholm, da en fortsat overvågning af spildevandet og dermed mulige nye smitteudbrud på Bornholm kunne have bidraget med relevant viden for en større implementering af spildevandstests, som der nu lægges op til med L 234?

Svar:

I forbindelse med den delvise genåbning af Bornholm fra den 1. marts 2021 besluttede regeringen at undersøge spildevand for SARS-CoV-2. Dette skete i en projektperiode på fire uger fra den 9. marts til den 7. april. Formålet var at skaffe de første erfaringer med systematiske COVID-19-målinger i spildevand i Danmark. Projektet bestod af daglig prøvetagning og analyser fra de syv store rensningsanlæg på Bornholm og var som sådan ganske intensivt i sin opsætning. Projektet viste, at metoden overordnet set fungerer, idet det logistisk set var muligt at gennemføre overvågningen og få konkrete resultater. Det viste dertil, at man med denne metode kan detektere smitte i spildevandet også i situationer, hvor der kun er ganske lidt smitte i samfundet, som det var tilfældet på Bornholm i denne periode. Projektet opfyldte dermed sit formål, og der sås ikke grund til ekstraordinært at forlænge projektperioden.

Det blev samtidig besluttet at iværksætte en landsdækkende forberedende undersøgelse af metoden. Derfor arbejdes der nu på at forberede, at metoden afprøves i større skala på rensningsanlæg flere andre steder i landet.

Parallelt arbejdes der på at udarbejde en plan for, hvordan metoden kan skaleres og implementeres bredt og indgå som en del af den samlede epidemiovervågning.

. / . Jeg kan desuden henvise til min tidligere besvarelse af spørgsmål nr. 171 (alm. del).

Spørgsmål nr. 10:

Vil ministeren redegøre for, hvordan anvendelsen af smitteopsporing gennem spildevandsovervågning forventes at spille sammen med brugen af coronapasset?

Svar:

Sundhedsministeriet har til brug for besvarelsen indhentet bidrag fra Justitsministeriet. Det kan herefter oplyses, at testindsatsen i Danmark følger COVID-19-teststrategien, som blev opdateret den 25. marts 2021. Teststrategien indeholder tre faser. Vi befinder os på nuværende tidspunkt i teststrategiens fase 1,

der er kendetegnet ved, at den gradvise genåbning af samfundet understøttes af massiv testning og brug af coronapas.

I takt med at en større del af befolkningen vaccineres, og sommersæsonen mindsker smitten, overgås gradvist til fase 2. I fase 2 vil testindsatsen hurtigt blive nedskaleret og fokuseret på grupper, som ikke er vaccinerede mv. Vi er allerede stærkt på vej mod fase 2 med mindre testning i takt med, at flere vaccineres.

På længere sigt, og når alle over 16 år, der er blevet tilbudt vaccine, og som ønsker at modtage den, er færdigvaccinerede, vil vi gå ind i strategiens fase 3. I fase 3 anvendes test primært som en del af den bredere epidemiovervågningen, hvor danskerne langt fra vil blive testet så hyppigt som i dag.

Spildevandsovervågning kan ikke erstatte alt test af individer. Det er dog forventningen, at spildevandsovervågning kan spille en central rolle i epidemiovervågningen.

Spørgsmål nr. 11:

Vil ministeren redegøre for, hvordan spildevandsovervågning vil indgå i den fremtidige teststrategi?

Svar:

Sundhedsministeriet har til brug for besvarelsen indhentet bidrag fra Justitsministeriet. Det kan herefter oplyses, at testindsatsen i Danmark følger COVID-19-teststrategien af den 25. marts 2021. Teststrategien er inddelt i tre faser. På nuværende tidspunkt er vi forsat i teststrategiens fase 1, der er kendetegnet ved, at den gradvise genåbning af samfundet understøttes af massiv testning, og brug af coronapas.

I takt med at en større del af befolkningen vaccineres, og sommersæsonen mindsker smitten, overgås gradvist til fase 2. I fase 2 vil testindsatsen hurtigt blive nedskaleret og fokuseret på grupper, som ikke er vaccinerede mv. Vi er allerede på vej mod fase 2 med mindre testning i takt med, at flere vaccineres.

Når alle, der ønsker at tage imod tilbuddet om vaccination, er færdigvaccinerede, vil vi gå ind i strategiens fase 3, hvor danskerne langt fra vil blive testet så hyppigt som i dag. Her forventes spildevandsovervågning at spille en central rolle i den fortsatte epidemiovervågning.

Spørgsmål nr. 12:

Vil ministeren redegøre for, om sundhedsmyndighederne vil lade sig inspirere af Ishøj Kommune, der med succes har kombineret spildevandstest med målrettede individuelle test?

Svar:

Sundhedsministeriet har til brug for besvarelsen indhentet bidrag fra Justitsministeriet. Det kan herefter oplyses, at testindsatsen i Danmark følger COVID-19-teststrategien, som blev opdateret den 25. marts 2021. Teststrategien beskriver tre faser. I fase 3 anvendes test primært som en del af den bredere epidemiovervågningen, hvor danskerne langt fra vil blive testet så hyppigt som i dag. Det er forventningen, at spildevandsovervågning kan spille en central rolle i epidemiovervågningen.

Der er igangsat et arbejde med at vurdere, hvornår og hvordan spildevandsovervågning kan tages i anvendelse. Her vil erfaringer fra bl.a. Ishøj og Bornholm også indgå. Det er forventningen, at spildevandsovervågning kan understøtte smitteopsporingen f.eks. ved at identificere områder med smitte, hvorefter borgere i disse områder kan opfordres til at få foretaget en PCR-test.

Spørgsmål nr. 13:

Vil ministeren redegøre for, hvor mange penge staten vil kunne spare på teststrategien, hvis man kombinerer spildevandstest med målrettede individuelle test?

Svar:

Sundhedsministeriet har til brug for besvarelsen indhentet bidrag fra Justitsministeriet. Det kan herefter oplyses, at testindsatsen i Danmark følger COVID-19-teststrategien, som blev opdateret den 25. marts 2021. Teststrategien beskriver tre faser. Vi befinder os på nuværende tidspunkt i teststrategiens fase 1.

I takt med at en større del af befolkningen vaccineres, og sommersæsonen mindsker smitten, overgås gradvist til fase 2. I fase 2 vil testindsatsen hurtigt blive nedskaleret og fokuseret på grupper, som ikke er vaccinerede mv.

Allerede nu (primo juni) forventer vi, at behovet for test har toppet, og at der derfor vil ske et fald i brugen af test. Over de forgangne to uger har der været en nedgang i det gennemsnitlige testforbrug på ca. 10 pct. Derfor er udgifterne til test allerede på vej ned. Udgifterne vil falde yderligere i takt med udrulning af vaccinerne.

Når alle over 16 år, der er blevet tilbudt vaccinen, og som ønsker at tage imod den, er færdigvaccinerede, vil testindsatsen overgå til fase 3. Her forventes spildevandstest at spille en central rolle som led i epidemiovervågningen med fokus på nye mutationer og smittespredning. Antallet af persontest forventes ligeledes at være markant lavere.

Eftersom den konkrete anvendelse af spildevandsovervågning som led i den samlede håndtering af COVID-19 endnu ikke er afklaret, er det på nuværende tidspunkt ikke muligt at vurdere de konkrete økonomiske virkninger, spildevandsovervågning vil have i praksis.

Spørgsmål nr. 14:

Kan ministeren afvise flere eksperters påstand i Berlingske om, at en teststrategi, der kombinerer spildevandstest med målrettede individuelle test, vil kunne sparre statskassen for milliarder?

Svar:

. / . Der henvises til samtidige besvarelse af spørgsmål nr. 13 (L 234).

Spørgsmål nr. 15:

Kan ministeren uddybe, hvordan det sikres, at spildevandsovervågningen ikke bruges til andre formål end forebyggende smitteovervågning i regi af COVID-19 pandemien?

Svar:

Der er ikke med lovforslaget lagt op til at begrænse overvågningen af spildevand til COVID-19 alene.

Som det fremgår af det foreslåede § 44 a, stk. 1, kan kommunalbestyrelsen iværksætte overvågning af spildevand med henblik på at forebygge og inddæmme udbredelsen af smitsomme sygdomme generelt. Tilsvarende gælder i de situationer, hvor der er behov for spildevandsforsyningssektors bistand og medvirken efter stk. 3 og 4.

Som det også fremgår af lovforslagets almindelige bemærkninger, vil overvågning via spildevand potentielt også kunne anvendes til at overvåge tilstedeværelsen eller egentlige udbrud af andre sygdomsfremkaldende organismer, f.eks. hepatitis A-, hepatitis E- og poliovirus, som alle er kendetegnet ved hyppigt at give asymptomatisk infektion, ligesom det fremgår, at et muligt fremtidsscenario også vil være, at spildevandsovervågning vil kunne anvendes til at holde øje med forekomst af særligt resistente bakterier og introduktionen i det danske samfund af nye sygdomsfremkaldende mikroorganismer (kendte, fremmede eller helt nye sygdomme), der har epidemisk potentiale.

Spørgsmål nr. 16:

Kan ministeren uddybe, hvorfor man ikke forlængede spildevandsforsøget på Bornholm?

Svar:

. / . Jeg kan henvise til mit samtidige svar på spørgsmål nr. 9 (L 234).

Spørgsmål nr. 17:

Kan ministeren uddybe, hvad der menes med »større persongruppe« i forhold til afgrænsning af spildevandsovervågning? Og hvordan sikrer man, at dataen ikke risikerer at blive personhenførbart?

Svar:

Begrebet »en større persongruppe« var anvendt i den version af udkastet til lovforslaget, som var i offentlig høring, såvel i lovteksten som i bemærkningerne. Begrebet er sidenhen – i ordlyden af lovteksten i den fremsatte version – ændret til »Overvågning efter 1. pkt. skal ske på en sådan måde, at det ikke er muligt at identificere fysiske personer.«. Ændringen skete for at fremhæve, at overvågningen skulle være ikke personhenførbart.

Det er således en fejl, at begrebet fortsat genfindes ét sted i lovforslagets almindelige bemærkninger.

. / . Jeg har en klar forventning om, at kommuner, som måtte gøre brug af denne mulighed, sikrer sig dette. Statens Serum Instituts overvågning smitsomme sygdomme via spildevand, herunder den forberedende undersøgelse, vil også blive gennemført på en måde, så det sikres, at det ikke er muligt at identificere fysiske personer. Jeg kan henvise til mit samtidige svar på spørgsmål 3 (L 234)

Spørgsmål nr. 18:

Kan ministeren uddybe, hvordan man sikrer, at data ikke bruges til andre formål, såsom medicinalvirksomheders produktudvikling eller andre landes forskningsprojekter, end specifikke danske sundhedsudfordringer koblet til covid-19-pandemien?

Svar:

Kommunalbestyrelsen kan efter lovforslaget iværksætte overvågning af spildevand med henblik på at forebygge og inddæmme udbredelsen af smitsomme sygdomme.

Beslutning om iværksættelse af overvågningen vil efter forslaget kunne ske på initiativ af kommunalbestyrelsen, hvis det efter kommunalbestyrelsens vurdering kan bidrage til kommunens arbejde med at forebygge og inddæmme udbredelsen af smitsomme sygdomme, herunder detektion af sygdomme og sygdomsfremkaldende organismer.

Statens Serum Institut har, som det fremgår af lovforslagets almindelige bemærkninger, hjemmel hertil i sundhedslovens § 222, som omhandler instituttets almindelige varetagelse af opgaver med at forebygge og bekæmpe smitsomme sygdomme. Statens Serum Institut får med lovforslaget mulighed for at indgå aftale med eller påbyde spildevandsforsyningsselskaber at medvirke og bistå.

Jeg har en klar forventning om, at myndighederne agerer inden for de lovgivningsmæssige rammer, som vedtages af Folketinget, og at spildevandsovervågning således ikke iværksættes til andre formål.

. / . Jeg skal dog gøre opmærksom på, at data, som skal være ikke-personhenførbare, vil være offentlige tilgængelige. Jeg kan henvise til mit samtidige svar på spørgsmål 4 (L 234).

Spørgsmål nr. 19:

Kan ministeren uddybe, hvilke dele af spildevandsovervågningen som skal bestemmes fra central hånd, og hvor meget kommunerne selv kan bestemme?

Svar:

Det er hensigten, at overvågning af spildevandet i første omgang skal implementeres via regeringens landsdækkende forberedende undersøgelse bestående af tre elementer: Overvågning af spildevand via spildevandsforsyningsselskabernes anlæg, via bygninger og løbende metodeudvikling. Parallelt arbejdes der på at udarbejde en plan for, hvordan metoden kan skaleres og implementeres bredt og indgå som en del af den samlede overvågning af COVID-19.

Som det fremgår af lovforslagets bemærkninger vil kommunalbestyrelsen kunne iværksætte overvågningen, hvis det efter kommunalbestyrelsens vurdering kan bidrage til kommunens arbejde med at forebygge og inddæmme udbredelsen af smitsomme sygdomme, herunder detektion af sygdomme og sygdomsfremkaldende organismer.

De beføjelser, kommunerne vil få med forslaget, er derfor et handlerum og en mulighed for at tage aktiv del i smitteovervågningen. Det kan være relevant, hvis man lokalt – ud fra kommunernes lokale kendskab – mener, at der kan være behov for overvågningen som supplement til de statslige undersøgelser.

Som det fremgår af lovforslagets bemærkninger, vil kommunalbestyrelsen i forbindelse med vurderingen af, om overvågning skal iværksættes, kunne søge råd og vejledning hos de centrale sundhedsmyndigheder, herunder Statens Serum Institut, som kan iværksætte en bredere statslig overvågning af spildevand, og hos Styrelsen for Patientsikkerhed, som rådgiver om generelle smitteforebyggende tiltag.

Spørgsmål nr. 20:

Kan ministeren uddybe, hvorvidt lovforslaget gælder andre situationer end håndtering af covid-19-pandemien?

Svar:

. / . Jeg kan henvise til mit samtidige svar på spørgsmål nr. 15 (L 234).

Spørgsmål nr. 21:

Kan ministeren uddybe, hvad offentlighedens tilgang til data bliver, og om befolkningen og andre eksperter får muligheden for at vurdere dataen?

Svar:

. / . Jeg kan henvise til mit samtidige svar på spørgsmål nr. 4 (L 234).

Spørgsmål nr. 22:

Kan ministeren uddybe, hvor hurtigt covid-19 viser sig i afføring/urin sammenlignet med test og symptomer?

Svar:

Jeg har bedt om bidrag fra Statens Serum Institut, som kan oplyse følgende:

»Man kun kan påvise virus i afføringen hos cirka halvdelen af de personer, der får –COVID-19, og meget sjældent i urin. Der er desværre ikke offentliggjort nogen studier, hvor man har fulgt personer med regelmæssige afføringsprøver fra det øjeblik, de er smittet med COVID-19, til de for eksempel får symptomer, for at undersøge hvor tidligt man kan finde virus i afføringen. Man kan påvise virus i podninger cirka to dage inden, folk bliver syge. Det er sandsynligt, at det samme er gældende for afføringsprøver, men vi ved det ikke. Virus ser ud til i lige høj grad at findes i afføringen hos folk med og uden symptomer.«

Spørgsmål nr. 23:

Kan ministeren uddybe spildevandsovervågningens rolle i forhold til test-indsatsen, og om denne skal overtage andre forebyggende tiltag, såsom coronapas?

Svar:

. / . Der henvises til samtidige besvarelse af spørgsmål nr. 11 (L 234).

Spørgsmål nr. 24:

Kan ministeren uddybe internationale erfaringer på området, og hvordan de kan, eller ikke kan, overføres til dansk kontekst?

Svar:

Flere andre lande har iværksat spildevandsovervågning for COVID-19 på renseanlæg. Der er endnu ikke et samlet internationalt overblik over, hvordan de konkrete data fra overvågningen via spildevand anvendes i beredskabssammenhæng, dvs. som udgangspunkt for tiltag, indgreb osv.

Erfaringerne fra udlandet viser, at analyser fra vand fra renseanlæg i større byområder, i store træk giver det samme billede, som man får fra direkte persontest af borgerne i byen. Der kan dog være en tendens til et publiceringsbias, således at de succesfulde historier hyppigere rapporteres. Der er så vidt vides ikke lavet kritisk sammenlignende analyse af et stort datamateriale, med fokus på hvor ofte spildevandsanalyser giver misvisende resultater.

EU-kommissionen udsendte 17. marts 2021 henstilling om en fælles tilgang til at indføre en systematisk overvågning af SARS-CoV-2 og varianter heraf i spildevand i de 27 medlemslande. Henstilling opfordrer medlemslandene til hurtigst muligt og inden 1. oktober 2021 at indføre national overvågning af COVID--19 i spildevand.

Spørgsmål nr. 25:

Kan ministeren garantere, at den indsamlede data kun bliver brugt til epidemibekæmpelse, og at kommunerne kun kan indsamle spildevandsdata med hjemmel i epidemiloven samt at private virksomheder, der er involveret i indsamling af spildevandsdata som led i epidemibekæmpelse, er forpligtede til at destruere data efter den er videresendt til myndighederne, og at den indsamlede spildevandsdata på intet tidspunkt vil blive givet væk eller solgt til medicinalsekskaber eller udenlandske forskningsprojekter?

Svar:

. / . Fsva. om den indsamlede data kun bliver brugt til epidemibekæmpelse, kan jeg henvise til mit samtidige svar på spørgsmål nr. 15 (L 234).

Med lovforslaget gennemføres de nødvendige tilpasninger af epidemiloven med henblik på at sikre dels et klart grundlag til, at kommunalbestyrelsen kan tage initiativ til at foretage lokal overvågning af spildevand med inddragelse af eksterne parter, herunder bl.a. spildevandsforsyningsselskaber, med henblik på at forebygge og inddæmme udbredelsen af smitsomme sygdomme.

De beføjelser, kommunerne vil få med forslaget, er derfor et handlerum og en mulighed for at tage aktiv del i smitteovervågningen. Det kan være relevant, hvis man lokalt – ud fra kommunernes lokale kendskab – mener, at der kan være behov for overvågningen som supplement til de statslige undersøgelser.

Der vil blive indgået kontrakter med de private virksomheder, der involveres i indsamling af spildevandsdata. Af kontrakterne vil fremgå krav til håndtering og opbevaring af data, som de private virksomheder skal efterleve.

Jeg har en klar forventning om, at tilsvarende vil gøre sig gældende for de kommuner, som måtte gøre brug af denne mulighed, sikrer sig dette.

. / . Jeg kan desuden henvide til mit samtidige svar på spørgsmål nr. 18 (L 234).